

Utbildningsinspektion i Neglinge skola, förskoleklass och årskurs 1–6 och Solsidans skola, förskoleklass och årskurs 1–3

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av verksamheten.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	3
Bedömning av genomförandet.....	5
Bedömning av förutsättningarna	8

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Neglinge och Solsidans skolor den 25-27 september 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle. Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Nacka kommun samt Neglinge och Solsidans skolor, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Neglinge och Solsidans skolor intervjuades elever, personal, skolläda samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i samtliga årskurser och verksamheten i förskoleklasserna. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolorna utgör underlag för kvalitetsbedömningen. Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av verksamheten

Neglinge skola	Antal barn/elever
Förskoleklass	51
Grundskola	279

Solsidans skola	Antal barn/elever
Förskoleklass	23
Grundskola	120

Uppgifterna ovan är skolans egna och gäller för hösten 2007.

I Neglinge skola i Nacka kommun finns två förskoleklasser och grundskola årskurs 1–6. I Solsidans skola finns en förskoleklass och grundskola årskurs 1–3.

De flesta eleverna i Neglinge och Solsidans skolor kommer från kringliggande villaområden.

Denna rapport omfattar inspektion av förskoleklass och grundskola. Kommunens ansvarstagande för förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg behandlas i den övergripande kommunrapporten.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Neglinge och Solsidans skolor och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att den pedagogiska verksamheten vid såväl Neglinge skola som Solsidans skola når goda resultat. På båda skolorna pågår ett gediget pedagogiskt utvecklingsarbete med utgångspunkt i elevers olika lärstilar. Trots utvecklingsarbete och de goda resultaten bedömer inspektörerna att undervisningen i högre grad bör varieras för att skolorna ska kunna utveckla de olika kunskapsformer som läroplanen beskriver. På båda skolorna behöver såväl elevernas kännedom om utbildningens mål som elevernas inflytande över sitt eget lärande förbättras.

Av intervjuer framkommer att skolorna har ett bra kvalitetsarbete som dock inte är synligt i skolans dokumentation. I kvalitetsredovisningen saknas t.ex. redovisningar av skolans resultat i andra ämnen än svenska, engelska matematik samt analyser av resultaten och redovisade åtgärder för ökad måluppfyllelse.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolornas likabehandlingsplaner uppfyller inte de krav som ställs på sådana planer (2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan och 6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever)
- Elevers val ges inte i enlighet med författningarna (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolorna bör förbättra arbetet med uppföljning och utvärdering av skolans samlade resultat.
- Skolorna bör förbättra elevernas kännedom om målen för utbildningen.
- Skolorna bör förbättra elevernas möjligheter att utöva inflytande över sin utbildning och sitt eget lärande.
- Skolorna bör förbättra sitt arbete med att utveckla de undervisningskvaliteter som läroplanen anger.
- Skolorna arbete med att anpassa undervisningen till alla elevers olika förutsättningar, erfarenheter och behov bör förbättras.
- Skolorna bör förbättra sin kvalitetsredovisning.
- Neglinge skolas resultat av arbetet med att förhindra mobbning och andra kränkningar bör förbättras.
- Neglinge skola bör i högre grad samverka med andra skolor kring grunderna för bedömningar.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen, de nationella kursplanerna.

Kunskaper

Enligt skollagen ska utbildningen i förskoleklassen stimulera varje barns utveckling och lärande samt ligga till grund för fortsatt skolgång. Inspektionen visar att verksamheten i förskoleklasserna i såväl Neglinge skola som Solsidans skola bygger på ett lekfullt lärande i syfte att stimulera barnens nyfikenhet och vilja till eget utforskande. Verksamheten är varierad med avseende på både innehåll och utformning. Lärarna arbetar med barnens grundläggande språk- och matematikutveckling. Vidare innehåller verksamheten inslag där barnen uppmuntras att ta eget ansvar. Inspektörerna bedömer att verksamheten i förskoleklasserna är i överensstämmelse med läroplanens mål och riktlinjer samt ger en god grund för fortsatt skolgång.

I Nacka kommun gör elever i årskurs 3 gemensamma prov i svenska och matematik. I Neglinge skola visar resultaten att andelen elever som klarat minimigränsen i svenska år 2006 är 74 procent på det ena delområdet och 79 procent på det andra, vilket är en sänkning från år 2005. Även i matematik har andelen elever som klarat minimigränsen år 2006 sjunkit jämfört med året innan. I Solsidans skola visar resultaten att andelen elever som klarat minimigränsen i svenska år 2006 är 82 procent på det ena delområdet och 84 procent på det andra. I matematik har andelen elever som klarat minimigränsen år 2006 sjunkit jämfört med året innan. Utfallet av dessa prov följs upp för enskilda elever och för skolan som helhet och resultaten används vidare i skolans kvalitetsarbete och arbetet med att ge stöd till elever.

De nationella ämnesproven i grundskolans årskurs 5 används bland annat för att lärare ska ges stöd i arbetet med att bedöma om eleverna uppnått kursplanernas mål i svenska, matematik och engelska. I följande tabell redovisas resultaten för de nationella ämnesproven under perioden 2005-2006.

Tabell, Nationella ämnesprov för årskurs 5. Tabellen anger andelen elever (%) som enligt skolans bedömning uppnått målen i ämnesproven i Neglinge skola. Dessutom anges andel elever som bedömts uppnått målen totalt i kommunen.

	Neglinge skola			Nacka kommun	
	År 2005	År 2006	År 2007	År 2005	År 2006
Svenska	91	100	94	97	97
Engelska	100	100	96	96	97
Matematik	95	100	98	95	96

Källa: Skolans och kommunens egna uppgifter

Enligt inspektörerna tyder dessa resultat på att eleverna når goda kunskapsresultat i svenska, engelska och matematik i årskurs 5.

Kursplanernas mål att uppnå anger den kunskapsnivå som alla elever minst ska uppnå efter det femte skolåret i samtliga ämnen. Enligt läroplanen har rektorn ansvar för skolans resultat och för att dessa följs upp och utvärderas i relation till de nationella målen. Det är således nödvändigt att en samlad bild finns av elevernas resultat på skolnivå. I Neglinge och Solsidans skola finns samlade resultat från de kommunala proven i svenska och matematik i årskurs 3 samt de nationella ämnesproven i årskurs 5, (på Neglinge skola). Därutöver dokumenterar lärarna varje termin hur den enskilde eleven har nått målen i samtliga ämnen i årskurserna 1–6 utifrån de konkretiseringar av de nationella målen som skolan själv har arbetat fram i det datoriserade system som Nacka kommun använder vid uppföljning av elevernas kunskaper. Enligt rektorn genomförs en regelbunden uppföljning och utvärdering av elevernas resultat och hon delges en samlad bild av skolans resultat i samtliga årskurser och i alla ämnen. Härigenom kan hon redogöra för hur stor andel av eleverna i skolan som uppnår de nationella målen i årskurs 5 i kursplanernas alla ämnen. Inspektionen visar vidare att Neglinge och Solsidans skolor gör regelmässiga uppföljningar och analyser kring eventuella skillnader i kunskapsresultat för olika grupper av elever som kan behöva uppmärksammas extra i undervisningen. Skolan har till exempel uppmärksammat och diskuterat skillnader mellan pojkars och flickors resultat. Inspektörerna bedömer sammantaget att skolorna har en god resultatutveckling och att rektorn har en samlad bild av elevernas kunskapsutveckling. Arbetet med uppföljning och utvärdering av skolans samlade resultat bör dock förbättras.

För att eleverna, i enlighet med läroplanens intentioner, ska kunna ta ansvar för sin egen utbildning, krävs också att skolorna klargör vilka mål utbildningen har. I viss utsträckning delges eleverna på Neglinge skola uppnåendemålen för årskurs 5. I samtal och intervjuer på båda skolorna framkommer dock att flertalet elever inte har fått några mål presenterade för sig och att elevernas skolarbete inte vanligtvis tar sin utgångspunkt i en kännedom om vilka mål de ska uppnå eller om vad de ska lära sig. Flera lärare bekräftar att det inte är helt tydligt för eleverna vilka mål de ska arbeta mot. Inspektörerna bedömer att Neglinge och Solsidans skolor överlag bör förbättra elevernas kännedom om målen för utbildningen.

Normer och värden

I läroplanen uttrycks att eleverna ska få reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. Inspektörerna har noterat stora skillnader mellan skolornas lärare vad gäller elevernas möjligheter att delta i planeringen av undervisningen. Några lärare diskuterar kontinuerligt val av arbetssätt och undervisningens innehåll med eleverna och ger dem möjligheter att bidra med synpunkter och förslag, medan andra lärare företrädesvis utgår från sin egen planering alternativt strikt följer den arbetsgång som anges i olika läromedel. Flertalet av de elever som inspektörerna möter i inspektionen uppger att det är lärarna som till största delen bestämmer undervisningens innehåll och utformning. Inspektörerna bedömer att skolorna bör förbättra elevernas möjligheter att utöva inflytande över sin utbildning och sitt lärande.

I inspektionen framkommer att skolorna i stort bedriver ett värdegrundsarbete av god kvalitet. Vid lektionsbesök och i samtal och intervjuer uppfattar inspektörerna att frågor som rör till exempel alla människors lika värde och värdet av att respektera gemensamma beslut ges utrymme i undervisningen.

I Neglinge skola har ett arbete kring en gemensam värdegrund nyligen påbörjats i personalgruppen. Eleverna på båda skolorna är även väl medvetna om hur de ska gå tillväga om de ser en kamrat bli mobbad, kränkt på annat sätt eller lämnad ensam på skolgården. Eleverna tycker att lärarna ofta är bra på att agera, dock uppfattar inspektörerna att det främst bland de äldre eleverna i Neglinge skola kan förekomma kränkningar, om än i liten omfattning.

Personal och elever har tillsammans utarbetat de gemensamma regler som gäller för skolorna. Dessa är således väl kända av eleverna och efterlevs av flertalet.

Vid besöket i Neglinge och Solsidans skolor observerar inspektörerna att lektionerna överlag präglas av arbetsro och att ordning och lugn råder under raster och i matsalen. Elever och föräldrar uppger i intervjuer att de upplever skolorna som trygga. Inspektörerna bedömer sammantaget att Solsidans skola når goda resultat i arbetet med att skapa trygghet och trivsel för eleverna medan Neglinge skolas resultat av arbetet med att förhindra mobbning och andra kränkningar bör förbättras.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolläring och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet

Sedan 1 april, 2006 är varje skola, förskola eller fritidshem enligt en särskild lag skyldig att upprätta en likabehandlingsplan. Sedan 15 oktober samma år omfattar skyldigheten också att denna plan ska arbetas fram i samråd med elever och personal. Såväl Neglinge som Solsidans skolors likabehandlingsplaner, som inspektörerna tagit del av, bedöms inte uppfylla de krav som ställs på en sådan plan. Planerna saknar konkreta, planerade åtgärder som utgår från aktuell kartläggning av verksamhetens behov. Planerna bör vara daterade eftersom de årligen ska revideras utifrån verksamhetens behov. I Neglinge skolas

likabehandlingsplan saknas dessutom en ansvarsfördelning. En sådan återfinns dock i skolans broschyr om trygghetsrådet. Inspektörerna bedömer att likabehandlingsplanerna måste utvecklas. Vid framtagandet och utvecklandet av planerna måste skolan beakta författningskravet på barn och elevers delaktighet.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

Av läroplanen framgår bl.a. att skolan ska sträva efter att varje elev lär sig lyssna, diskutera, argumentera och använda sina kunskaper som redskap för att formulera och pröva antaganden och lösa problem, samt att reflektera över erfarenheter och kritiskt granska och värdera påståenden och förhållanden. Lektionsbesök och intervjuer visar att eleverna ibland ges goda möjligheter att arbeta för att nå de olika kunskapsformerna läroplanen beskriver, men motsatta exempel ges också. Eleverna upplever då att undervisningen ofta är ensidig och inte ger utrymme för att reflektera över vad de lärt sig. Inspektörernas iakttagelser och uppgifter från elever visar att undervisningen i Neglinge och Solsidans skolor i alltför hög utsträckning är faktacentrerad och alltför sällan ger eleverna möjligheter att kritiskt granska och värdera påståenden och förhållanden. Inspektörerna bedömer att skolorna bör förbättra sitt arbete med att utveckla de undervisningskvaliteter som läroplanen anger.

All undervisning ska enligt läroplanen utgå från varje elevs förutsättningar, erfarenheter och behov. I Neglinge och Solsidans skolor anpassas undervisningen genom att klasser organiseras i grupper på olika sätt eller att elever erbjuds hjälp av specialpedagog. På skolorna pågår ett utvecklingsarbete kring elevers olika lärtilar. I inspektionen framkommer att lärarna har fått ökad förståelse för att elever lär sig på olika sätt. Inspektörerna kan notera att undervisningen i varierande grad utgår från olika lärtilar och anpassas till alla elevers olika behov. Ett flertal elever uppger också att de med få undantag förutsätts arbeta på samma sätt, i samma takt och med samma uppgifter. Inspektörerna bedömer att Neglinge och Solsidans skolors arbete med att anpassa undervisningen till alla elevers förutsättningar, erfarenheter och olika behov överlag bör förbättras.

Särskilt stöd

Enligt läroplanen ska undervisning och elevvårdsverksamhet utformas så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp de behöver för att nå målen för utbildningen. Neglinge och Solsidans skolor har rutiner kring arbetet med elever i behov av särskilt stöd. Flertalet elever som riskerar att inte nå målen erbjuds särskilt stöd. I framför allt svenska, engelska och matematik kan eleverna få stöd av skolans speciallärare eller specialpedagog. I övriga ämnen får eleverna extra hjälp eller stöd av sin klasslärare, företrädesvis inom klassens ram.

Stöd kan även ges i t.ex. ämnet idrott och hälsa. Inspektörerna bedömer att rutinerna kring elever i behov av särskilt stöd fungerar väl och att Neglinge och Solsidans skolor ger adekvat stöd till de elever som bedöms vara i behov av detta.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

För utvärdering och uppföljning av de enskilda elevernas kunskapsutveckling använder Neglinge och Solsidans skolor bland annat kommunala prov i årskurs 3 i svenska och matematik, nationella ämnesprov i årskurser 5 på Neglinge skola samt olika diagnosmaterial. Uppföljning och utvärdering i övriga ämnen görs i alla årskurser och ämnen i samband med att individuella utvecklings-

planer upprättas. Inspektionen visar vidare att utvärderingen av elevernas kunskaper sker utifrån ett allsidigt underlag. Uppföljningen och utvärderingen av elevernas individuella kunskapsutveckling bedöms sammantaget hålla god kvalitet.

Bedömningsdiskussioner förs enligt lärarna regelbundet i olika ämnen och för att öka likvärdigheten i bedömningarna hjälps lärarna åt att rätta de nationella ämnesproven. Av samtal med lärare framgår dock att bedömningsdiskussioner inte förs mellan olika skolor i Nacka kommun. Inspektörerna bedömer sammantaget att Neglinge skola i högre grad bör samverka med andra skolor kring grunderna för bedömningarna.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Som ett led i rektors resultatansvar och uppdrag att särskilt verka för att utbildningen utvecklas, ska rektor ansvara för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen. I Neglinge och Solsidans skolor följs resultaten upp från bland annat kommunala prov, nationella ämnesprov och egna enkäter vilka diskuteras och analyseras i förhållande till de nationella målen. Även de kundundersökningar som genomförs i alla skolor i Nacka kommun används som underlag i skolans utvärderingar. Genom dessa undersökningar får skolan en uppfattning om hur elever och föräldrar upplever att skolan lyckas med att skapa trivsel och trygghet, ge elever inflytande, ge information om elevernas kunskapsutveckling, med mera. Personalen på skolorna vittnar om att uppföljningarna och utvärderingarna läggs till grund för utvecklingen av skolornas verksamhet och att åtgärder vidtas i de fall det framkommer att skolornas arbete inte bedömts leda till önskat resultat. Inspektörerna bedömer att Neglinge och Solsidans skolor har ett fungerande kvalitetsarbete.

Varje skola, förskola och fritidshem ska årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen, utvärderingen och utvecklingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen ska innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Arbetet med kvalitetsredovisningen syftar också till att ge information om hur väl verksamheten lyckas med sitt uppdrag. I författningarna ställs krav på elevers och personals medverkan i arbetet med kvalitetsredovisningen. Även elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta. Från och med den 1 juni 2006 ställs också krav på att uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan ska redovisas i kvalitetsredovisningen.

Neglinge och Solsidans skolor har var sin kvalitetsredovisning som innehåller vissa redovisningar av skolans måluppfyllelse, bland annat innehåller de några av skolans resultat och förslag till förbättringsåtgärder. Inspektörerna bedömer dock att kvalitetsredovisningarna inte fullt ut används för sin avsedda funktion. De bör även bättre beskriva skolornas kvalitetsarbete, redovisa fler resultat, bedömningar av dessa resultat samt beskriva vilka åtgärder dessa bedömningar lett till.

Ledning och intern kommunikation

Ledningsgruppen för Neglinge och Solsidans skolor består av rektor och två biträdande rektorer, s.k. operativa ledare. Rektorn har det övergripande pedagogiska ansvaret samt ansvar över personal och ekonomi. Ansvaret mellan de två biträdande rektorerna och rektorn är mycket tydligt för all personal.

Personalen har medverkat i framtagandet av ett dokument som tydligt anger ansvarsfördelningen inom skolornas verksamhet. Den personal som inspektörerna samtalat med uppger även att det är tydligt var olika beslut fattas: i arbetslagen, i ledningsgruppen eller av rektorn eller biträdande rektorer. Även föräldrarna uppfattar att det finns en tydlig ledning av skolan. Inspektörerna bedömning är att ledningen av skolan håller mycket god kvalitet i Neglinge och Solsidans skolor.

Enligt skollagen vilar det på rektorn att särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Neglinge och Solsidans skolor i Nacka kommun har identifierat ett flertal utvecklingsområden som syftar till ökad måluppfyllelse bland eleverna. Vid inspektörernas intervjuer framkommer att lärare men även föräldrar upplever att verksamheten utvecklas i detta avseende. Som pedagogisk ledare i skolan har rektorn, enligt läroplanen, det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Som tidigare nämnts i denna rapport bedrivs i Neglinge och Solsidans skolor ett målmedvetet arbete bland annat med elevers olika lärostilar. Inspektörerna bedömer sammantaget att rektorn tar ett övergripande ansvar för det pedagogiska ledarskapet på skolan.

Företrädare för huvudmannen i Nacka kommun följer regelbundet upp verksamheten bland annat med hjälp av utfall från nationella ämnesprov, betygsresultat och så kallade kundundersökningar som genomförs i alla kommunens skolor. I kundundersökningarna får elever och föräldrar genom att värdera olika påståenden uttrycka hur nöjda de är med skolans arbete. Till exempel mäts elevers och föräldrars nöjdhet inom områden som kunskaper, trivsel och trygghet och delaktighet. Rektorn i Neglinge och Solsidans skolor uppger att hon har stor frihet att leda och utforma verksamheten, men att huvudmannen ställer tydliga krav på goda resultat. Inspektörerna bedömer att det finns en tydlig ansvarsfördelning mellan huvudmannen i Nacka kommun och skolans ledning.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som ska erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Tillgång till utbildning och information om utbildning

Enligt grundskoleförordningen ska eleverna erbjudas ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Undervisningen ska syfta till att fördjupa och bredda elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen. Elevens val erbjuds inte i Neglinge och Solsidans skolor. Inspektörerna bedömer att skolorna måste anordna elevens val i enlighet med författningarnas krav.

Personal

Enligt rektorns uppgifter har alla lärare pedagogisk högskoleutbildning och rektorn uppger att skolorna alltid strävar efter att anställa utbildade lärare. Vidare uppger rektorn att skolorna medvetet strävar efter att lärarna ska undervisa i de ämnen de är utbildade för, till exempel undervisar lärarna för de yngre eleverna i varandras klasser.

Inspektörerna bedömer att det i Neglinge såväl som Solsidans skola finns lärare som i huvudsak har utbildning för den undervisning de bedriver.

Materiella resurser

Under rubriken ”Materiella resurser” har inspektörerna granskat tillgång till läromedel, användning av datorer, lokaler och skolbibliotek. Inspektörerna har bedömt att dessa resurser ger förutsättningar för en ändamålsenlig undervisning utan att lämna ytterligare kommentarer i denna rapport.

Datum	Ort
2008-01-28	Stockholm

Pia-Lotta Sahlström

Bellita Torén